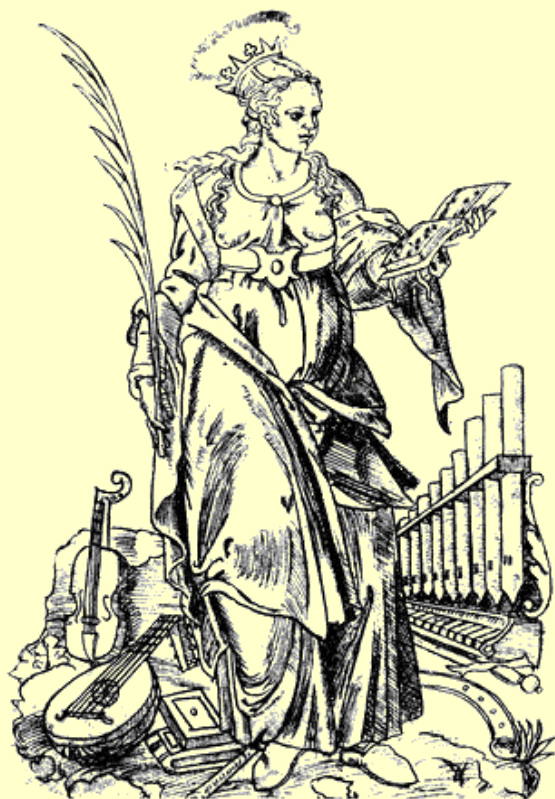

KDOV-blad

Zomer 2006

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Mr. Drs. Paul Houdijk, Rademakersgilde 115, 3994 BR Houten
e-mail: paul.houdijk@hetnet.nl - tel. 030-6380358

Secretaris:

Gemma Coebergh, Donkere Begijnhof 5, 2011 HG Haarlem
e-mail: Secrkdov@cs.com - tel. 023-5516877

Penningmeester:

Ir. Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: b.a.g.hillen@planet.nl - tel. 079-3418575

Geestelijk adviseur:

Drs. Maurice Pirenne, Eikenlaan 1, 5248 BD Rosmalen
e-mail: mapi@hetnet.nl - tel. 073-5213498

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: huijbregts@tref.nl - tel. 040-2903428 - fax. 040-2903429

Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475-496456

Mark Heerink, Willemstraat 12, 8601 GH Sneek
e-mail: m.heerink@planet.nl - tel. 0515 430 137

Bert Becht, Duifhuis 17, 5285 JS Berlicum
e-mail: lha.becht@home.nl - tel. 073 5033948

Ereleden:

Bernard Bartelink, Kees Bornewasser en Louis Toebosch

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Drs. R.T.M. Hoogenboom, Streekweg 340, 1616 AS Hoogkarspel
e-mail: ruudenalicehoogenboom@wanadoo.nl - tel. 0228-562632

Eindredacteur KDOV-blad:

Ed van Aken, J.D. de Koklaan 43, 2552 DG Den Haag
e-mail: edvanaken@wanadoo.nl - tel. 070-4042828

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijpbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, tenminste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt € 35,- per jaar, 65 vóór 2004 € 16,-, 65 na 2004 € 25,- per jaar.

Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Krijn van Aken

Druk & verzending: Adrepak, Den Haag

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Redactioneel	1
Oproep	2
Van het Bestuur	2
Leden	3
KDOV-Compositiedag 20 mei 2006	3
Code Music: het aanboren van kracht	5
Ergonomie op de orgelbank	7
Berichten	9
Orgelbouwnieuws	23
Recensies	32
Kinderorgelclub	36
Humor in de kerkmuziek	38

Redactioneel

Het is de redactie weer gelukt, met dank aan de medewerkers en inzenders van kopij, om een gevarieerd KDOV-blad samen te stellen: interessante artikelen, berichten, besprekingen, orgelbouwnieuws en de onmisbare humor vormen inmiddels een vast bestanddeel van uw lijfblad. Uiteraard wensen we u dan ook veel leesplezier en roepen u wederom op om interessante berichten, artikelen of humor te blijven insturen. Heeft u overigens al nagedacht over de invulling van ons 90-jarig bestaan volgend jaar? De secretaris wacht met interesse uw ideeën af. Onze oproep om wat te sturen n.a.v. het thema 'muziek' in de Boekenweek heeft niets opgeleverd. Jammer! Vandaar een nieuwe oproep met een ander onderwerp: 'Records'. Schroomt u niet te reageren.

Ed van Aken (eindredacteur) en Ruud Hoogenboom (hoofdredeacteur)

*Met ingang van heden is het e-mailadres van Ruud
Hoogenboom gewijzigd in:*

ra.hoogenboom@hetnet.nl

*Alle mail ter attentie van hem moet vanaf nu dus naar dit
adres worden gestuurd!*

Oproep

Records: ze zijn er nog wel degelijk! Ze komen niet allemaal in het 'Guinness Book', maar zijn soms wel vermeldenswaard. Zo las ik in het Noordhollands Dagblad (26-5-'06) over Arnold Feddema: al 80 jaar als organist verbonden aan de gereformeerde kerk in zijn woonplaats Damwoude; als 9-jarige al begonnen! Hij studeert nog dagelijks voor de twee keer dat hij elke zondag achter het orgel zit. Hulde. www.kerkorgel.net vermeldt in juli 2005 in Montezuma (V.S, Ia) ook 96-jarige organiste, die ook al 80 jaar in functie is! Een koorlid van mij in Westwoud (de man is 92 jaar) zingt al zo'n 83 jaar als koorzanger in de R.K. kerk (eerst als 9-jarige bij het jongenskoor van Onderdijk; vanaf zijn 17e onafgebroken op het parochieel koor van Westwoud): ongetwijfeld het langst zingende koorlid in R.K. Nederland. Of niet? Hoe zit het met de dienstjaren van onze leden? Kent u lang(er) zingende koorleden? Graag uw reactie naar de redactie. Met dank! (RH)

Van het Bestuur

In tegenstelling tot eerdere berichten bereiken ons officieuze geluiden dat de bisschoppenconferentie de voorstellen voor een nieuw rechtspositiereglement en een nieuwe salarisregeling nog niet heeft aangenomen. Op zeer korte termijn, waarschijnlijk omstreeks het verschijnen van dit nummer, heeft de Commissie Kerkmusicus (waar de KDOV deel van uitmaakt) een indringend gesprek hierover met mgr. A. Hurkmans en met een vertegenwoordiger van het economencollege. Wij houden u op de hoogte, zo nodig per elektronische nieuwsbrief.

Hoe belangrijk de materiële belangenbehartiging ook is, het was daarnaast een goede ervaring om ook op meer inhoudelijke wijze met ons vak bezig te zijn. Dat gebeurde op de compositiedag op 20 mei, die is een zeer geslaagd evenement mag worden genoemd. Hierover treft u elders in het blad een verslag aan.

Graag roepen we u op ideeën aan te dragen voor de viering van ons 90-jarig jubileum in 2007, wat we zouden willen combineren met de Jaarvergadering. Gedacht wordt aan een datum in het voorjaar, wellicht zaterdag 21 april. Stuur uw voorstellen per e - mail of post naar het secretariaat!

Rest ons de hoop uit te spreken dat iedereen de komende tijd nog wat kan genieten van zonnig zomerweer en de batterijen weer kan opladen in de vakantieperiode.

Leden

Verhuizing

Ons lid A.J. (Fons) Kronenberg is binnen Apeldoorn verhuisd. Zijn nieuwe adres is:

Holthuis 1, 7335 AB Apeldoorn, tel. 055-5215408; 06-19934880; krof@hetnet.nl

Opgezegd

P.R. van der Reijden, Nieuwe Kade 237, 3511 RW Utrecht (niet meer werkzaam in liturgisch verband).

KDOV-compositiedag

20 mei 2006

Op zaterdag 20 mei 2006 werd voor de eerste keer een KDOV-compositiedag gehouden. Plaats van handeling was de St. Petrus Stoel te Antiochië-kerk te Boxtel (ook bekend van het H.Bloedwonder) en wel vanwege het recent gerestaureerde uit 1842 stammende F.C.Smits-orgel (36 registers). De jaarlijkse cyclus orgelconcerten, welke reeds vanaf 1965 plaatsvonden, worden in 2006 weer hervat! Ook de KNOV hield bij o.a. dit instrument op 3 juni 2006 haar Jaarlijkse bijeenkomst. Vanaf 14.00 uur werden tal van orgel- en koorwerken gepresenteerd. Niveaus en stijlen waren uiteenlopend: van de eenvoudige 2-stemmige Missa Brevis van Funnekotter tot het Pater Noster van Ton Klos. Rode draad was het enkele feit, dat de composities door KDOV-leden zijn gecomponeerd: 16 composities van 13 leden. Helaas moet worden opgemerkt, dat aan de orgelcomposities meer recht werd gedaan (professioneel!) dan aan de koorwerken. Dit modernere repertoire verdient een beter geoefend koor dan deze ad hoc-koren, die overigens wel hun best deden. Graag aandacht hiervoor een volgende keer! Liturgische bruikbaarheid stond niet altijd voorop en dat kàn een gemiste kans zijn. Gelukkig was ons lid Ton Klos er weer met zijn uitgaven van Moebi-print.

Het KDOV-bestuur had 'buitenstaander' Martin Hoondert bereid gevonden een recensie te schrijven. Onderstaand zijn verslag (RH).

Motetstijl

Op zaterdag 20 mei vond in de Petruskerk te Boxtel een ontmoetings-zang- en luisterdag plaats van de Katholieke Dirigenten- en

Organistenvereniging (KDOV). Er werd geluisterd naar eigen composities van de leden, die door twee ad hoc-koren onder leiding van Jeroen Felix en Ton Klos in de ochtend waren ingestudeerd. Van de ruim veertig aanwezigen hadden vrijwel allen een actieve rol: als zanger of organist, als dirigent of componist. Er werd met grote inzet gemusiceerd, maar ik bleef toch met een wat onbevredigend gevoel zitten: ik miste het gesprek over de composities. Naar mijn idee had er tijd gereserveerd kunnen worden voor reflectie op de gepresenteerde composities aan de hand van esthetisch-muzikale en liturgisch-functionele criteria.

Wat mij als luisteraar opviel, was dat de meeste composities geschreven zijn in de 'motetstijl', met een klassieke melodievorming en structuur. Wat mij betreft mogen de leden van de KDOV wat meer de nog ongebaande wegen verkennen. Dergelijke wegen wérden verkend door Ton Klos in zijn Pater noster (1992, op Latijnse en Nederlandse tekst), maar zijn compositie kwam fragmentarisch over en ik zie geen gebruiksmogelijkheden voor dit Pater noster in rituele context. Heel sterk vond ik de 'Alleluiaverzen voor de advent' van Maurice Pirenne met een goed zingbare alleluia-acclamatie en harmonisch betoverende verzen. In het programma voor de pauze maakte ook de orgelversetten over Ave maris stella van Aart de Kort indruk, vooral het derde verset met minimal music-achtige effecten.

Dergelijke dagen zijn goed voor de ontwikkeling van de liturgische muziek en mogen wat mij betreft met enige regelmaat georganiseerd worden. Wellicht kan er dan in bredere kring bekendheid gegeven worden aan dit initiatief en kan er door enkele deskundigen gereageerd worden op de gepresenteerde composities. Wat goed en niet goed (of minder goed) is voor de liturgie, ontdekken we immers door te luisteren, te zingen en te spelen en vooral door met elkaar in gesprek te gaan.

Martin Hoondert

KDOV-folder

Op de Compositie-dag vonden we ook een blauwe folder over onze KDOV. Daarin iets over onze KDOV (m.n. over belangenbehartiging), 'Wat doet de KDOV nog meer voor zijn leden' en 'Waarom nú lid worden'. Ook wordt verwezen naar onze website www.kdov.nl. Hoewel vormgeving en inhoud voor verbetering vatbaar zijn lijkt het mij zinvol als zoveel mogelijk leden ook aan ledenwerving doen. De folder is op te vragen bij ons secretariaat (zie voorpagina).

Code Music

Het aanboren van kracht

Webcommunity

Code Music is de snel groeiende community voor jonge kerkkoren. Deze community bevindt zich voor een groot deel op het world wide web. De website www.code-music.nl neemt een deel van het organiseren voor, administreren van en communiceren tussen dirigenten en leden van deze koren voor haar rekening.

De in 2004 opgerichte stichting Youth & **Community Development** (Code-X) stimuleert jonge mensen in hun ontwikkeling tot gelovige en sociaal betrokken wereldburgers vanuit een katholiek gedachtengoed. Zij heeft de taken en werkvelden overgenomen van het in 2004 opgeheven ResponZ. Eén daarvan betreft de 800 jeugd-, jongeren- en middenkoren die lid waren van ResponZ en zich in hun repertoire oriënteren op eigentijdse muzikale stromingen.

Code-X is een non-profit organisatie die voornamelijk wordt gedragen door vrijwilligers. Dit vergt een andere organisatiestructuur dan een bedrijf met werknemers. Voor de koren is daarom de internetcommunity Code Music in het leven geroepen. De projecten van Code Music worden gedragen en uitgevoerd door leden en dirigenten die via de community intensief met elkaar communiceren.

Code Music is gestart op 24 oktober 2004 en is sindsdien expansief gegroeid. Inmiddels heeft de stichting vier landelijke zangdagen georganiseerd en drie muziekbundels gepubliceerd. Code Music was mede verantwoordelijk voor de liturgisch-muzikale invulling van vieringen tijdens de Wereldjongerendagen en de Katholieke Jongerendag, en betrokken bij tal van projecten. Ook organiseerde Code Music in samenwerking met de NSGV Rotterdam het succesvolle eerste Nationale Middenkorenfestival te Waddinxveen.

De reden voor dit succes is dat Code Music flexibel is door haar structuur en de bezieling van vrijwilligers. Zowel koren als dirigenten, parochies, organisaties en componisten zijn lid van de community. Zij streven naar het leggen van verbindingen om parochiekoren te vitaliseren, en hebben hart voor muziek en liturgie. Projecten kunnen ongekend snel worden opgezet, uitgevoerd en aangepast.

Het lidmaatschap van Code Music is digitaal. Ieder lid presenteert zich op een eigen pagina en betaalt jaarlijks € 50,- contributie. Dit bedrag is uniform voor parochies, koren of individuele leden. Het is voornamelijk een solidariteitsbijdrage, hoewel leden ook korting krijgen op de artikelen. Met de contributie wordt de server in de lucht gehouden en een bescheiden kantoorruimte gehuurd. Leden vinden op www.code-music.nl informatie, bezoeken de winkel of communiceren met elkaar via het forum.

In samenwerking met de stuurgroep Kind, Koor & Kerk ontwikkelt Code Music het project 'Sterren van de hemel'. Dit is een impulsproject voor de kinderkoorzang in de parochies dat uit drie onderdelen bestaat.

-Een werkgroep maakt een selectie van bestaande liederen die ieder kinderkoor op haar repertoire zou moeten hebben. Deze kan als basis dienen voor bestaande en nieuw op te richten parochiële kinderkooren. Deze liedbundel wordt aangevuld met nieuw materiaal van een hoge kwaliteit.

-Op 17 september wordt de liedbundel samen met een methodiekboek met 30 voorbeeldrepetities gepresenteerd op een landelijke dag voor de kinderkoorzang. Op deze dag wordt niet alleen gezongen: de workshops zijn ook instructief van aard.

-Naar aanleiding van de landelijke zangdag vindt in ieder bisdom een studiedag plaats waarop dieper op de materie wordt ingegaan. Bovendien organiseert Code Music op 7-9 oktober een landelijk cursusweekend waarop dirigenten een intensief weekend lang hun vaardigheden en kennis kunnen bijspijkeren.

Speciaal voor de Veertigdagentijd en Pasen heeft Code Music deze liedbundel met zestien liederen voor jongeren- en middenkoor ontwikkeld. Ook is er een tekstboek uitgegeven en een instructieboek met een model voor een jongerenkruisweg. Achter de producten van Code Music zit de gedachte, dat de muziek aanknopingspunten moet bieden voor kerkopbouw. Zo worden koren gestimuleerd om binnen de eigen parochie een jongerenkruisweg op touw te zetten waarbij jongeren uit de parochie worden betrokken.

In Code Music is de missie van Code-X zichtbaar. Muziek en liturgie zijn geworteld in een gemeenschap. Muziek verbindt in jonge mensen de taal van deze tijd met de boodschap van de kerk. Muziek maakt jonge mensen bewust van schoonheid en geeft ze middelen om hun idealen en spiritualiteit te ervaren, te delen en uit

te drukken. Dit is kracht. De missie van Code Music is om deze kracht aan de oppervlakte te brengen en haar werk te laten doen.

Informatie over de producten, activiteiten en projecten van Code Music zijn te vinden op: www.code-music.nl. Wie zich registreert als gebruiker wordt automatisch op de hoogte gehouden van nieuwe ontwikkelingen. In 'producten en diensten' is alles over partituren te vinden. Voorbeeldopnamen zijn gratis te downloaden. Alle informatievragen kunt u ook e-mailen naar: info@code-music.nl.

Het kantoor van Code Music is gelegen op de Goilberdingerstraat 32 te Culemborg. Het is bereikbaar van dinsdag tot en met donderdag van 10.00 uur tot 13.00 uur op 0345-513994. (Albert Arens)

Enkele voorbeelden van nieuwe muziek: 'Laat het maar zien' (liederen voor Veertigdagentijd en Pasen, die een brug wil slaan tussen de verschillende koren in een parochie!), 'Een nieuwe morgen' (Paasliederen), 'Weerloos en van Licht 2' (Kerstliederen voor kinderkoor t/m middenkoor) en de 'Missa Aqua Viva' (een Latijnse mis (!) voor tiener-/jongeren-/middenkoor en gemeenschap van Albert Arens voor slechts € 8,50!). Te bestellen bij bovenstaand adres. (RH)

Ergonomie op de orgelbank

Op 25 maart verzorgde Peter Ouwerkerk in de Hervormde kerk te Assendelft voor de KNOV, afd. Noord-Holland een workshop over de beste houding op de orgelbank. Een kort verslag hiervan van Willem Tip in "De Orgelkrant" van mei 2006 is zó waardevol, dat ik graag de inhoud hieronder doorgeef aan onze leden.

Zeker bij oude orgels is het vinden van een goede houding niet vanzelfsprekend. De orgelbank heeft soms niet de goede hoogte, de klavieren liggen te hoog, te laag of te ver weg, het pedaal ligt teveel naar voren. Een aantal waardevolle raadgevingen van Peter Ouwerkerk:

- Zit ontspannen en met licht gekanteld bekken op de orgelbank: niet voorovergebogen of juist geforceerd met een holle rug. Bij moeilijke stukken met gebogen rug 'de strijd aangaan' is begrijpelijk, maar niet nodig en niet vruchtbaar.
 - Blijf recht overeind zitten. Ongemerkt spelen veel musici met een naar links of rechts gebogen rug. Dat is op de duur vermoeiend. Voorkom ook uit het lood zitten bij ververwijderde pedaalpassages. Draai mee.
 - Houd het hoofd goed gebalanceerd. Een gebogen of licht naar links of rechts gekanteld hoofd is vermoeiend en veroorzaakt pijn in schouders en rug.
 - Ontspan de schouders. Het optrekken van de schouders volgt bijna vanzelf op de technische moeilijkheden van de muziek, studeren in een koude kerk of stress-situaties. Het gevolg is echter spanning in armen en vingers. Oefen in bewust optrekken en het 'laten vallen' van de schouders.
 - Gebruik beide voeten over het hele pedaal. Vooral bij improvisaties is de kans groot dat de linkervoet alleen het groot octaaf bespeelt en de rechervoet alleen het klein octaaf. Twee voeten op het hele pedaal geeft soepeler spel.
 - Speel zeker bij oude orgels met korte pedaaltoetsen meer met een afwisseling van de punten.
 - Zorg zo nodig voor een speciale muziekbril om de noten op de lessenaar scherp te krijgen. Gebruik nooit multi-focusglazen voor het orgelspelen: hierdoor moet het hoofd gevaarlijk gekanteld worden om door het leesgedeelte te kunnen kijken!
 - Zet de orgelbank zo hoog dat de onderarmen bij het spel op het belangrijkste klavier licht omlaag wijzen.
 - Vermijd overbodige polsbewegingen maar zorg dat ze soepel meebewegen met de armen.
 - Studeer niet te lang achter elkaar. Neem na drie kwartier een pauze.
 - Bij fysieke klachten kunnen musici baat hebben bij verschillende therapieën, vooral de Alexander- en Feldenkrais-therapie zijn voor musici aan te bevelen. Niet-beroepsmusici kunnen wellicht in het kader van de Wet Poortwachter een beroep doen op hun werkgever voor de kosten.
 - www.muzeikenzorg.nl geeft informatie over het voorkómen en de behandeling van muziekblessures.
- Tot zover de waardevolle tips, ook handig voor al onze KDOV-leden! (RH; De Orgelkrant, mei '06).

Berichten

Unisono gaat op in PAK

Vanaf 1 januari 2007 komt er één organisatie voor de promotie en ondersteuning van de amateurkunst in Nederland. Het Platform Amateurkunst (PAK) is de voorlopige naam van dit nieuwe sectorinstituut. In het PAK zijn verenigd het Landelijk Centrum voor Amateurdans (LCA), de Stichting Beeldende Amateurkunst (SBA), Stichting Schrijven, Theaterwerk NL en Unisono, de ondersteuningsinstelling voor muziek. De fusie komt voort uit het beleid van staatssecretaris voor cultuur Medy van der Laan. Het nieuwe instituut van als één organisatie van de sector amateurkunst (met miljoenen amateurkunstenaars) beter bevorderen. Wel blijven de landelijke instellingen ook hun eigen kunstdisciplines ondersteunen. Voor meer info: www.platformamateurkunst.nl (RH; Zing, mei/juni 2006).

Meertalige liedbundel

Voor asielzoekers kan het een verademing zijn in hun eigen taal een christelijk lied te zingen. Dan is de meertalige liederenbundel van Gave wellicht een goed idee. Hierin zijn 515 liederen gebundeld, verdeeld over 102 verschillende liedtitels en 14 talen. De liederen zijn opgenomen in zoveel mogelijk asielzoekerstalen (Albanees, Arabisch, Armeens, Chinees, Engels, Farsi, Frans, Kikongo, Koerdisch, Portugees, Russisch en Swahili). De bundel kunt u voor € 14,- bestellen bij gave. De uitgave is als pdf-bestand ook op cd-rom verkrijgbaar voor € 15,- bij www.gave.nl of 0341-417172 (EO-visie, 2005, nr.52).

Voorspelen liedbundels

We kennen het Liedboek van de Kerken, Gezangen voor Liturgie, Laus Deo, Tussentijds, enz. U kunt nu op www.organmusic.nl op de bundel klikken die u gebruikt en u ziet direct of er bij Annie Bank Edition een voorspel is verschenen. Handig! (RH)

Overigens laat Hans Oostendorp weten, in aanvulling op de recensie van Frits Haaze in ons vorige blad, dat de voorspelen in het bundeltje van De Klerk, Bartelink, Mul, Strategier en De Wijs voorspelen zijn voor gezangen die in GvL staan!

Gregoriusblad in nieuw jasje

Het Gregoriusblad, landelijk orgaan van de NSGV, is in een nieuw jasje gestoken. De té degelijke (?) uitstraling vroeg om een nieuwe uitstraling

en de overname door uitgever Gooi en Sticht doet het blad geen schade mogen we verwachten. Minder saai, omdat wetenschappelijke publicaties meer thuishoren in boekvorm (bv. Meanderreeks of Jaarboek voor Liturgieonderzoek) richt het blad zich meer op de parochiële praktijk en schuift dus op richting het blad Continuo. Tips uit de praktijk; een interview met Anton Vernooy; de toekomst van de liturgische muziek met Siem Groot over de nieuwe stromingen in de kerkmuziek; het Antiphonale Monasticum; Perosi; etc. Voor elk wat wils. Een jaarabonnement kost € 30,-, een proefabonnement (2 nrs.) € 9,50. bestellen bij: Uitg. Gooi en Sticht (Kok), postbus 5018, 8260 GA Kampen, tel. 038-3392555 of www.kok.nl. (RH; Opmaat, nr.3, mei '06)

Gebruikte bladmuziek

Sinds een half jaar is er een internetantiquariaat in gebruikte bladmuziek en partituren. Via de website www.gebruiktebladmuziek.nl kunnen belangstellenden zoeken in de catalogus en bestellen. Ze bieden uitsluitend klassiek en kerkelijk repertoire aan. (RH)

Muzikaal jaarverslag

"Naast een financieel jaarverslag zouden parochie eigenlijk ook pastorale jaarverslagen moeten maken. Op die manier ontdekken ze hoe ze er pastoraal voorstaan", aldus mgr. J. de Jong over de nota "Gij zult kracht ontvangen van de Heilige Geest". Mag ik vanuit de KDOV aan toevoegen de aanbeveling om jaarlijks een kerkmuzikaal jaarverslag aan toe te voegen; wordt men wellicht aan het denken gezet ...! (RH)

Nieuw Handboek van de Koormuziek

In oktober 2006 staat de verschijning gepland van het "Handboek van de Koormuziek", onder redactie van Jan Nuchelmans en Jos Leussink. In een land dat zo rijk is aan koren en koortradities verschijnt nu voor het eerst een boek waarin vijf eeuwen (1500-heden) koormuziek in kaart zijn gebracht. Een uniek naslagwerk van de belangrijkste componisten en werken op het gebied van koormuziek: 512 pagina's, gebonden, intekenprijs € 55,- (na verschijning € 65,-). Bestellen via Boekhandel Berne, postbus 27, 5473 ZG Heeswijk, 0413-291394 of info@boekhandelberne.nl.

Methodiek liturgische kinderkoren

Dit najaar verschijnt op initiatief van de landelijke werkgroep Kind, Koor & Kerk een 'Methodiek voor Liturgische Kinderkoren'. De presentatie is op een festival voor kinderkoren in Veldhoven in het weekend van 18/19 november. Deze methodiek maakt onderdeel uit van een landelijk kinderkorenbeleid van de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging. De doelstelling is om een kinderkoor op een zodanig hoog niveau te laten werken, dat het een uitdaging is en blijft voor de kinderen en een inspiratie voor de vierende gemeenschap. (RH; Spiegelschrift, mei '06; Opmaat, nr.3, mei '06)

'Als het groene hout II' afgerond

Al eerder las u in ons blad over het project 'Als het groene hout', een Brabants project ter bevordering van de kinderkoorzang. Het eerste project was op verschillende plaatsen in het bisdom Breda uitgezet. Het tweede project, dat in 2002 van start ging, sloot het bisdom Den Bosch zich aan. De SAKO Noord-Brabant heeft indertijd het initiatief genomen. Nu werken in het project de NSGV's van de bisdommen Breda en Dan Bosch en het Centrum voor Amateurkunst in Tilburg samen. Het tweede project is afgesloten in 2005. Een verslag hiervan door coördinator Ludy Vrijdag is te lezen op www.nsgvdenbosch.nl (RH; Opmaat, nr.3, mei '06).

Opleving Gregoriaans bij KNOV, GOV en GVK?

Jaarlijks organiseren de KNOV, de GOV-Vereniging van Kerkmusici en de VGK (Ver. van Ger. Kerkorganisten) in het najaar een studiedag voor organisten. Op 16 (Drenthe), 23 (Haarlem, Josephkerk), 30 september en 7 oktober (Leiden, Harteburgkerk) is één van de onderwerpen: "Op gregoriaans gebaseerde orgelmuziek". Jan Raas en Jean-Pierre Steijvers behandelen dan orgelwerken uit de afgelopen eeuwen waarin gebruik wordt gemaakt van gregoriaanse thema's. De aanbevolen werken zijn: G. Frescobaldi (uit Fiori Musicali "Kyrie/Christe della Domenica"), N. de Grigny ("Kyrie"), Jean Langlais (uit 'Hommage à Frescobaldi': "Prélude au Kyrie"; en de "Incantation pour un jour Saint" en "Hymne d'Action de Grâce 'Te Deum'"), Jehan Alain ("Postlude pour l'Office de Complies"), J.S. Bach (uit 'Schübler Choräle' "Meine Seele erhebet den Herren" en de gelijknamige Fuga) en van J. Rheinberger ("Sonata IV a-moll, op.98, deel I"). Deelname kost slechts € 5,00 te voldoen bij aankomst (13.00-16.00 uur).

De andere onderwerpen zijn "Orgelmuziek uit de Franse Barok" en "Improvisatie". Voor meer info: www.knov.org. (RH, De Orgelkrant, april en mei '06; KNOV district N-Holland)

Gregoriaans op internet

Liefhebbers van het gregoriaans moeten eens surfen naar www.schuyvesmans.be/gregoriaans. Je vindt er summiere uitleg van het gregoriaans, maar ook allerlei verwijzingen, bv. naar de inhoudsopgaven van het Tijdschrift voor Gregoriaans van de Amici Cantus Gregoriana. Laatstgenoemd Tijdschrift heeft overigens een nieuwe opmaak! (RH; Opmaat, nr.3, mei '06)

Europa Cantat

Via Unisono ontvingen wij de brochure 'Europa cantat'. Bent u geïnteresseerd in buitenlandse projecten, zangweken (ook kinder- en jeugdkoren!) als dirigent of met uw koor, vraag de brochure dan aan bij unisono@amateurmuziek.nl of 030-2335600. Meer info ook via www.europacantat.org.

Koor sist, bromt en tikt

Het automeerk Honda heeft in Engeland een commercial gemaakt voor de Civic, waarin een koor een belangrijke rol speelt. Alle autogeluiden - van het starten van de motor en het rijden over grind tot het zwiepen van de ruitenwissers en het dichtslaan van de deur - zijn in muziek vertaald door componist Steve Sidwell en worden door zestig stemmen 'gezongen', gesist, gebromd, getikt op tanden en geklapt op de wangen. Op www.honda.co.uk is de commercial te zien. Extra leuk: er is ook een film te zien met de audities en repetities van het koor. (RH; Zing, mei/juni 2006)

Mooiste religieuze lied

Vanaf 2 april tot 3 juni ging het NCRV-radioprogramma 'Te Deum Laudamus' op zoek naar het mooiste of meest inspirerende religieuze lied. De zaterdag vóór Pinksteren is de top-5 gepresenteerd. Als u geïnteresseerd bent in de uitslag: NCRV-redactie Te Deum Laudamus, postbus 25000, 1202 HB Hilversum of tedeumlaudamus@ncrv.nl. (RH, KN 31 maart '06)

Vacatures dirigenten

Wie als dirigent op zoek is naar een koor, ensemble, orkest of fanfare kan daarbij sinds 6 maart gebruik maken van een nieuwe website: www.dirigentbemiddeling.nl. De kosten zijn € 9,95. Een al veel langer bestaande zoekmogelijkheid is uiteraard de dirigentenbank van Unisono op www.amateurmuziek.nl > vocaal > service. Deze is bedoeld voor koren/koordirigenten en bestaat al veel langer. U kunt natuurlijk ook kijken op de 'vraag en aanbod'-rubrieken van www.zing.nl. (RH; Zing, mei/juni 2006)

Nieuw secretariaat NSGV-Utrecht

Secretaris Sonja Roskamp van de NSGV-Utrecht is per 1 mei opgevolgd door Marcus de Haard. Deze is op donderdagen (10.00-15.00 uur) aanwezig. Het adres blijft ongewijzigd: NSGV-Utrecht, Amersfoortseweg 10, 3705 GJ Zeist, 030-6931434, post@nsgv-aartsbisdom.nl. Eretekenen (minimaal 2 maanden voor uitreiking aanvragen!) worden nu vanuit Apeldoorn verstuurd: Cees Jongeling, Laan van Kerschoten 49a, 7316 EP Apeldoorn, tel. 06-49957318 (alleen op maandag) of via ereteken@nsgv-aartsbisdom.nl.

Nieuwe website NSGV Den Bosch

De website van de diocesane NSGV in Den Bosch is verbeterd en wordt nu steeds tijdig geactualiseerd. Ook de inhoud van hun blad 'Opmaat' staat er geheel op. En het adres loopt nu meer in de pas met de andere diocesane afdelingen: www.nsgvdenbosch.nl. (RH; Opmaat, nr.3, mei '06)

Enquête katholieke gezangen

Wellicht weet u nog, dat een jaar geleden bij ons KDOV-blad (en Gregoriusblad) een enquête-formulier werd verstrekt vanuit Unisono met als titel "Gezangen die iedere Nederlandse katholiek zou moeten kennen". De resultaten hiervan zouden ook in ons blad worden gepubliceerd! Helaas kwam van de 1750 uitgezette formulieren er slechts zo'n 150 retour (ca. 8 %). Hoewel dit aantal natuurlijk geen solide basis is voor het trekken van conclusies, zal Siem Groot voor ons volgende KDOV-blad toch proberen te komen tot een kort verhaal. We wachten af

Digitale Nieuwsbrief NSGV-Utrecht

Sinds het Utrechtse NSGV-blad "Opmaat" in januari 2005 is gestopt is men overgegaan op de digitale nieuwsbrief. Dirigenten/organisten en koren die op de hoogte willen blijven kunnen zich hiervoor aanmelden (met vermelding van naam/adres, functie, parochienaam/plaats) door een e-mail te sturen aan post@nsgv-aartsbisdom.nl.

200 jaar parochiekoor Enkhuizen

In februari 2006 bestond het R.K. Zangkoor St. Caecilia van de parochie St. Franciscus Xaverius uit Enkhuizen twee eeuwen; eerst als mannenkoor, nu als gemengd koor. Dit feest werd gevierd met een Eucharistieviering, waarbij de nieuwe St. Franciscus Xaveriusmis van Fr. Plojhar werd gezongen. Van harte gelukwensen! (RH; Samen Kerk, mei/juni '06)

Tekort aan koorknappen in Groot-Brittanië

Voor het eerst in decennia hebben Britse kerkkoren problemen met de werving van nieuwe koorknappen. Jongens vullen hun vrije tijd 's avonds en in het weekend liever met voetbal en computerspelletjes, meldde de Britse krant 'The Daily Telegraph' op 1 mei. Om de leuke kanten van een leven als koorzanger te benadrukken, heeft de kathedraal van Southwell een dvd uitgebracht. Op het schijfje staat niet alleen een optreden van een kerkkoor, maar ook een zangcursus. Muzikaal leider van de Engelse kathedraal, Paul Hale, maakt zich overigens niet alleen zorgen om de jongeren, ook onder volwassen zangers daalt volgens hem de toewijding. "Daar lig ik 's nachts wakker van", aldus Hale (www.katholiek nederland.nl, 1 mei '06)

Kerkmuzikaal café op 25 juni

Op zondagmiddag 25 juni is de Oude Kerk, Oudekerksplein 13 te Amsterdam het decor van een kerkmuzikaal café. Alle beroepskerkmusici en studenten kerkmuziek zijn bij deze daarvoor van harte uitgenodigd. Men kan, met hapje en drankje, over al dan niet kerkmuzikale onderwerpen van gedachten wisselen. Ook kan eenieder op het spreekgestoelte lucht geven aan zijn of haar ideeën, frustraties, plannen en meningen. Ook kerkmuzikale bijdragen - in welke vorm dan ook - worden zeer op prijs gesteld. Kortom: de aanwezigen bepalen het programma. Bijdragen van verbale of muzikale aard bij voorkeur van te voren melden. 15.00 uur kerkmuzikaal café, 18.00 uur soep en brood,

19.00 evensong. Onkosten: € 10,- (ter plaatse contant voldoen). Opgave vóór 20 juni bij Christiaan Winter (075-6707289, christiaan.winter@planet.nl) .

Gospelmelodieën voor mobieltjes

Christelijke eigenaars van mobiele telefoons kunnen hun geloof uitdragen via hun gsm. Haarlemmer Dave van der Oest heeft een website gelanceerd, www.gospelringtone.net, waarop bijna duizend gospelmelodieën, gsm-achtergronden en mobiele spelletjes staan. De ringtones kosten 2,20 euro; de achtergronden 1,50 euro en spelletjes 3.30 euro. De R.K. Kerk in Nederland kwam in 2002 al met vrome ringtones. Via de internetpagina www.catholictunes.nl konden toen vijftien liedjes, waaronder een Ave Maria, worden gedownload. (RH; www.katholiek nederland.nl, 2 mei '06)

Lindenberg maakt doorstart

De in ons vorig KDOV-blad vermelde mogelijke doorstart van Lindenberg is een feit; men gaat verder onder de naam "Lindenberg Bijbels - Boeken - Muziek" aan de Kipstraat 12-16 in het hart van Rotterdam. Een groot deel van het personeel is meegegaan en het pand is goed bereikbaar met openbaar vervoer (en vlakbij een parkeergarage). Voor meer info: www.lindenberg.nl (RH; De Orgelvriend, mei '06)

'Mijn absolute favoriet is en blijft Bach'

In 'Fanmail' van de TROS een interview met Aukelien van Hoytema, hoofd Culturele Programma's Radio bij de TROS en producer van 'Een goedemorgen met' en 'Top 50 op 4', allebei op Radio IV: "Ik ben een alleseter en altijd op zoek naar nieuwe componisten. Maar mijn absolute favoriet is en blijft Bach. Alles wat hij schreef was een bouwwerk met een ziel". Zo'n pianist/musicologe moet toch kansen bieden voor orgelmuziek! Promoten dus! (RH; TROS-fanmail, nr.3, 2006)

'Pauselijke organist' is een fantast

De aartspriester van de Sint Pieter, kardinaal Marchisano, heeft organisatoren van concerten gewaarschuwd voor een zekere Massimiliano Mussi, die zich valselijk uitgeeft voor de "officiële organist" van paus Benedictus XVI. Mussi heeft zelfs folders laten drukken waarin

hij gewag maakt van een officiële aanstelling. Volgens kardinaal Marchisane is er maar een officiële organist, de Amerikaan James Edward Goettsche. "Iedere andere persoon die beweert een vergelijkbare positie te bekleden moet als onoprecht worden beschouwd", aldus de kardinaal die het beheer van de Sint Pieter leidt. (Kath. Nieuwsblad, 26 mei '06). Hoe zit dat met onze eigen kathedrale organisten ..., zijn daar ook onoprechte tussen? (RH)

Hoofdvak Piano

In ons vorige KDOV-blad maakte ik melding van de Bachelor/Master-opleiding in België, waarbij gekozen kan worden voor hoofdvak Orgel met bijbehorend bijvak 'Toetsen' (bv. piano), maar ook vice versa! Even een citaat uit een interview met Johann Th. Lemckert in De Orgelvriend van juni 2006: "De twee of drie jaar piano (bijvak) op het conservatorium zijn veel te weinig. Iedere organist zou piano als hoofdvak moeten studeren om zo te komen tot een echt brede vorming op het gebied van expressie en techniek", gevolgd door Kees Weggelaars opmerking: "In het werk van Messiaen en Durufé zit nl. veel pianistische techniek"! Zijn ze in Vlaanderen nou verder dan wij ...? (RH)

VNPO-symposium toekomst orgelcultuur

De Vereniging Nederlands Platform voor Orgelkunst en -cultuur (VNPO) organiseert op dinsdag 21 november 2006 in Rotterdam een symposium over de toekomst van de orgelcultuur in Nederland. In dit symposium zal vooral aandacht worden geschonken aan de rol die het orgel kan spelen in de meer wereldlijke muziekcultuur en de taak die overheden en andere instanties zouden kunnen en moeten vervullen voor aanstelling van organisten en behoud van instrumenten.

Vragen die aan de orde komen zijn:

- kan het orgel meer betrokken worden in concertseries en festivals die in kerken en concertzalen plaatsvinden?
- wat voor consequenties heeft dit voor de programmering van de concerten?
- zou elke stad van enige omvang niet een stadsorganist moeten hebben?
- zou elke gemeente zich niet moeten ontfemen over minstens één van de binnen haar muren bevindende monumentale orgels?
- zouden orgels in concertzalen niet veel intensiever gebruikt moeten worden?
- zou er niet in elke concertzaal een orgel moeten staan?

In dit symposium worden over deze vragen voordrachten gehouden, workshops georganiseerd en aan belangstellenden gelegenheid gegeven voor discussies met belangrijke spelers in het veld. Het symposium is bestemd voor cultuurbeleidmakers in gemeenten, provincies en Rijk, beheerders van concertzalen en kerken, organisatoren van concertseries en muziekfestivals, politici, orgelbouwers, organisten en liefhebbers van orgelmuziek.

Het symposium vindt plaats in het concertgebouw De Doelen in Rotterdam en in de Burgerzaal in het Rotterdamse stadhuis aan de Coolsingel. Het Flentrop-orgel in De Doelen en het Standaard-orgel in het stadhuis worden stevig in het programma betrokken en zullen worden bespeeld door de Rotterdamse stadsorganist Geert Bierling. Het programma van deze bijeenkomst wordt verdeeld over een ochtend- en een middagdeel.

Nadere bijzonderheden over het programma en de personen die zijn uitgenodigd om een presentatie te geven volgen na de zomer.

Informatie: Prosper Sevestre, (voorzitter VNPO), tel. 06 - 51 47 82 55, psevestre@zeelandnet.nl

Nationale Orgeldag op 9 september

Dit jaar vindt de Nationale Orgeldag plaats op zaterdag 9 september. De dag wordt voor het vijfde achtereenvolgende jaar belegd door de Vereniging Nederlands Platform voor Orgelkunst- en cultuur (VNPO), waarin ook ons KDOV participeert. De doelstelling van deze dag is zoveel mogelijk bezoekers van kerken nader te laten kennismaken met het orgel. De openingsmanifestatie zal worden gehouden in de Sint-Janskerk in Den Bosch. De organist van de St. Jan, Maurice Pirenne, verleent zijn medewerking aan deze manifestatie. Ook de Grote Kerk (met organist Jacques van den Dool) en de werkplaats van orgelbouwer Pels & Van Leeuwen zijn in het programma van de dag opgenomen. Zoals ieder jaar kunnen organisten, orgelcommissies of kerkbesturen hun kerk en orgel via de site www.nationaleorgeldag.nl opgeven voor deelname aan de dag. U vindt op die site een aanmeldingsformulier. Ook een foto van het betreffende orgel kan op de site worden geplaatst en worden er suggesties gegeven voor regionale publiciteit (landelijk doet de VNPO dat). De dag valt samen met de landelijke Monumentendag. Voor vragen: nationaleorgeldag@vnpo.nl (RH; De Orgelkrant, mei '06).

Op zoek naar een orgel?

Als uw parochie op zoek is naar een nieuw (klein) pijporgel (koororgel) moet u ook eens kijken op de uitstekende website van Het Orgel (KNOV): www.hetorgel.nl. Een hoogwaardig aanbod! Ook nieuwtjes en de bijgewerkte agenda van orgelconcerten kunt u er vinden. Een prettige vakantie toegewenst! (RH)

'Lelijke' orgelmuziek

Sinds oktober 2005 is Amsterdam een griezelige attractie rijker: The Amsterdam Dungeon. In de kelders van een voormalige kerk brengt het je op een griezelige manier in aanraking met de geschiedenis van Amsterdam. Lelijke mensen mochten onlangs gratis naar binnen. Op de vraag "Griezeligheid en lelijkheid; dat is wel erg negatief allemaal. Zeker in een voormalige kerk", antwoordt 'rechter' Nicole de Klerk: "Je moet het met een korreltje zout en wat zwarte humor nemen. De kerk is gewoon een hele mooie locatie. In de koepel hebben we ook een soort achtbaan. Als het originele orgel begint te spelen, is dat een geweldige ervaring". Hoe ver moet je gaan?! (RH; EO-Visie, 6-12 mei '06)

Onderscheiding Ton Koopman

Dirigent/organist en Barok-specialist Ton Koopman heeft op 5 juni de Bach-medaille van de Duitse stad Leipzig ontvangen aan het eind van het jaarlijkse Bachfest. Dit najaar verschijnt het 22e en laatste deel van alle cantates van Bach in Koopmans uitvoering. Daarna start hij met de Latijnse kerkmuziek van Bach. Dit jaar start hij ook een cd-serie met het gehele oeuvre van Buxtehude. In 2000 ontving hij al het eredoctoraat aan de Universiteit Utrecht. Ruim 180 cd's zijn van hem verschenen met o.a. het door hem zelf opgericht Amsterdam Baroque Orchestra & Choir, maar ook bv. een 6cd-box met orgelwerken van Bach. (RH; NHD, 23 mei '06)

Ton van Eck 25 jaar orgeladviseur KKOR

Op de afgelopen bestuurs- en adviseursvergadering van de Katholieke Klokken- en Orgelraad is aandacht besteed aan het feit dat Ton van Eck 25 jaar werkzaam is als orgeladviseur. Ton is toegesproken door de voorzitter van de KKOR, pastoor drs. Martien Mesch, en door rijksadviseur Rudi van Straten. Tevens werd hem enige presentjes overhandigd van zowel litterair- als geestrijk karakter. Ton zelf gaf op de van hem bekende wijze nog een korte historie van zijn adviseurschap.

Op zijn gezondheid is het glas geheven en wij hopen dat de KKOR nog lang kan profiteren van zijn groot vakmanschap. (Frits Haaze)

Franse onderscheidingen

In "De Orgelvriend" lazen we, dat de Parijse Société Académique d'Education en d'Encouragement weer een aantal Nederlandse musici hebben onderscheiden vanwege hun bijzondere verdiensten voor de Franse (orgel)muziekcultuur. Een zilveren medaille voor het pianoduo Leo van Doeselaar en Wyneke Jordans, organist/dirigent Peter Eilander en organist/componist Jan Hage. Organist, orgeladviseur en publicist Ton van Eck, eerder onderscheiden met brons en zilver, ontving 'Vermeil'. (RH: De Orgelvriend, mei '06)

Loden orgelpijpen

Het bleek een storm in een glas water. Het Britse dagblad The Times kopte op 18 maart 2006 "Requiem voor kerkorgels", omdat de EU het lood in de orgelpijpen als gevaarlijk materiaal zou hebben aangemerkt in nieuwe wetgeving. Aanleiding was berichtgeving van o.a. de International Society of Pipe Organ Builders (ISO). Al op 23 maart bericht Brussel, dat "de richtlijnen niet van toepassing zijn voor bestaande orgels en ook belangrijke reparaties mogelijk blijven" en op 27 maart zegt vice-president van de EU, Wallström, in het Europe Parlement dat de nieuwe regels NIET van toepassing zijn op orgelpijpen. De Europese orgelbouw kan dus opgelucht zijn! (RH; De Orgelkrant, mei '06, De Orgelvriend, mei '06)

Robustelly-dagen

Sinds 1988 vinden in de St. Lambertuskerk te Helmond elke twee jaar de Robustelly-dagen plaats. Op drie verschillende zaterdagen zijn er studiedagen op het Robustelly-orgel (1772) van 11.00-16.00 uur, waaraan alleen kan worden deelgenomen door amateurs. De dagen zijn op 24 juni (docent Jan van de Laar: muziek uit de periode na J.S. Bach), 2 september (docent Cor Ardesch: improvisatie) en 21 oktober (docent Peter van Dijk: orgelwerken van Pachelbel). Kosten per workshop € 20,- (voor alle drie € 50,-). Voor meer info en aanmelding: Jan van de Laar, 't Cour 30, 5701 MP Helmond, 0492-533294, vandelaar.music@planet.nl (RH; De Orgelvriend, mei '06)

Sponsorloop voor restauratie orgel

"4000 euro voor het kerkorgel in Usquert ... als ze de Pennine Way in 21 dagen lopen" zo kopte een artikel in de Kampioen (ANWB) van mei 2006. Tiny en Greet (beiden 63), bijgestaan door hun mannen, liepen deze wandelmissie in midden Engeland. In totaal is weliswaar € 250.000,- nodig, maar "het is een begin en eigenlijk gaat het ook om de gezelligheid". Het orgel in het Groningse Usquert staat nu groots op de agenda! (RH; Kampioen, mei '06)

Promotie Ned. orgelmuziek in Rusland

Tijdens de "Days of Dutch Culture 2006" in Rusland is ook nieuwe Nederlandse orgelmuziek gepromoot door Leo van Doeselaar met werken van o.a. Kees Weggelaar en Peter-Jan Wagemans. Hij speelde op 21 mei in Moskou, 24 mei in St.Petersburg en 26 mei in Tsjiljabinsk. (RH; Gaudeamus, mei-aug. '06)

Koor en Orgel Journaal Annie Bank

Half mei verscheen het "Koor en Orgel Journaal" (nr.1) van Annie Bank Edition; informatie over bladmuziek voor koren en organisten. Van de estlandse componiste Ester Mägi tot Arthur Sullivan; voor de amateur en de vakmusicus. En gelukkig niet alleen de platgetreden paden. Voor meer info: www.anniebank.nl, www.koormuzieknet.nl en www.organmusic.nl.

Koorleden gezocht voor projectkoor naar St Petersburg

Van 13 tot en met 21 juni 2007 vindt het Rusland-Finland Internationaal Korenfestival plaats. Dit is een internationale culturele uitwisseling in St Petersburg (Rusland) en Lahti (Finland). Er worden daar ca. 1000 amateurkoorleden samengesmeed tot een groot Festivalkoor. Op het programma staan naast, een zestal gezamenlijke repetities, twee grote Galaconcerten gepland; een in St Petersburg en een in Lahti, beide keren begeleid door de conservatoriumorkesten van genoemde plaatsen. Als gezamenlijke muziekstukken zijn het 'Te Deum' van Dvorak, het 'Gloria' uit de Messa di Gloria van Puccini, het 'Dona Nobis Pacem' van Fanshawe en het 'Symfonisch Gedicht' uit Finlandia van Sibelius gekozen. Tevens zullen alle koren voor elkaar uit eigen cultuur en taal een (kleiner) optreden verzorgen tijdens een 'Sing-in' in St Petersburg.

De reis bevat verder een aantal sightseeings, waaronder een

avond/nachtcruise op de rivier de Neva in St Petersburg, inclusief aan boord een groots diner.

Er hebben zich al koren uit de VS, Rusland, Finland en Tsjechië aangemeld. Speciaal voor dit festival wordt er in Nederland een projectkoor opgericht. Geïnteresseerden kunnen nadere informatie verkrijgen bij de dirigent Theo Hoogenboom, 033-4550689 of via www.sibertours.nl/pages/project/frm.html en hier doorklikken naar 'actuele projecten'.

CD-presentatie in Bergeijk

Op zondag 11 juni was de cd-presentatie van orgelwerken van Francois Clément Theodore Dubois (1837-1924) door Ad van Sleuwen op het Maarschalkerweerd-orgel (1902) in de Hofkerk te Bergeijk. De cd (BO 17548051) is een uitgave van Brabantse Orgelklanken en duurt ca. 73 minuten. De kosten zijn slechts 10 euro (excl. 2,05 verzendkosten). Voor meer info: Brabantse Orgelklanken, tel./fax. 013-5435762, brabantseorgelklanken@home.nl.

Organist Forum

De organisatie 'Organist Forum' maakt reclame met "Zinnige en Onzinnige orgelzaken op www.kerkorgel.net , Nederlands meest spraakmakende forum voor kerkorganisten". Heeft u dit forum al eens bezocht? (RH)

Zomeragenda orgelconcerten

De Zomeragenda van de KNOV met ruim 1000 orgelconcerten in de periode juni - september 2006 is weer uitgekomen, als bijlage bij De Orgelkrant. Wat zijn we een rijk land met zo'n aanbod! (RH)

Orgelconcerten

De volgende orgelconcerten zijn ons doorgegeven:

Sneek (St. Martinuskerk, Maarschalkerweerd-orgel): De maandagavonden 7 augustus (Bernard Bartelink, Sneekweek-concert, gratis), 11 september (Frits Haaze, m.m.v. Ellen Hielkema-Postma, dwarsfluit) en 25 september (Leonore Lub). Aanvang: 20.00 uur; toegang € 5,-/4,-.

Westwoud (St. Martinuskerk, Ypma-orgel): De woensdagavond 6 september (Jaap Zwart); aanvang 20.15 uur, toegang gratis (deurcollecte). (RH)

Wervershoof (St.Werenfriduskerk, Van Dinther (ca.1862)/ Gradussen (1884) -orgel): 9 september (presentatie eerste CD van het orgel!). Aanvang 14.30 uur.

Concert Peterborough Cathedral Choir

Liefhebbers van de Engelse koorcultuur kunnen deze zomer in eigen land hun hart ophalen: Het koor van de kathedraal van Peterborough is een week in Nederland. Dit is een prachtige gelegenheid om (wederom) kennis te maken met de Engelse koorcultuur. Het koor bestaat uit 20 jongens en 10 mannen en staat onder leiding van Andrew Reid. De organist is Oliver Waterer.

Het programma:

Zondag 23 juli : 10.00 uur - Haarlem St. Bavo kathedraal (hoogmis)

Zondag 23 juli : 19.00 uur - Amsterdam, Oude Kerk (evensong)

Dinsdag 25 juli: 20.00 uur - Pijnacker, H.Joannes de Dooper (concert)

Woensdag 26 juli: 20.00 - Amsterdam, H. Nicolaas (concert)

Donderdag 27 juli: 20.00 uur - Schagen, St.Christoforus (concert)

Orgelfestival Limburg

De Samenwerkende Orgelvrienden Limburg (SOL) heeft i.s.m. de Provincie Limburg een folder doen uitgeven over het Orgelfestival Limburg 2006 (14 juli - 13 augustus): Ruim 60 orgelconcerten in R.K. kerken, een drietal Orgelbustochten, een Orgelwandeltocht en uiteraard een Open Dag Orgelkringen Limburg (12 augustus). Ook biedt de SOL cd's, fotoboeken en het programmaboek aan. Voor meer info of aanvraag van de folder: Stichting SOL, Hoolstraat 1, 6129 CK Urmond, 046-4333064, st.sol@home.nl; www.stichting-sol.nl . "SOL: sleutel tot schitterend orgelspel...". (RH)

Brabantse Orgelfederatie in oprichting

Op initiatief van de Geldropse orgelstichting heeft een aantal Brabantse orgelstichtingen en -kringen het voornemen een orgelfederatie voor Noord-Brabant te starten. Doelstelling: "het bevorderen van de belangstelling voor het orgel in onze provincie; het bevorderen van de samenwerking tussen de diverse orgelkringen in Noord-Brabant, waarbij de afstemming van een concertrooster een grote prioriteit heeft". De doelstelling staat omschreven op de website www.brabantorgel.nl, waarop ook informatie over orgelconcerten in Noord-Brabant, informatie over orgels, kerken en organisten, en

muziekfragmenten te vinden zijn. Ook wil men de concertmogelijkheden voor organisten verruimen en is men voornemens jaarlijks een 'Brabants Orgelfestival' te organiseren. Van 1988 tot 1995 bestond er een zekere vorm van samenwerking bij de samenstelling van de Brabantse orgelkalender, onder auspiciën van het Noordbrabants Genootschap. (RH; De Orgelvriend, juni '06)

Kerkelijk kunstbezit in gevaar

Het ziet er naar uit, dat de Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland (SKKN) het vanaf 2008 moet stellen zonder rijkssubsidie van € 270.000. De kerken (m.n. de R.K. kerk) dragen 220.000 euro bij. Als het budget gehalveerd wordt ontstaan er grote achterstanden bij de inventarisatie. Nu worden jaarlijks zo'n zestig kerken en kloosters geïnteriseerd en er wachten nog ruim 1200 (vnl. gebouwen van de PKN). Door de vergrijzing (ook in kloosters) worden er steeds meer kerken gesloten. Uiteraard zijn hierbij ook orgels in het geding. Ook beschrijvingen van R.K. kerken zijn, als gevolg van de 'remmende voorsprong' niet helemaal correct. Als enige heeft SKKN een volledig overzicht van wat er is. Dit moet veilig gesteld! (RH, Kath. Nieuwsblad, 24 maart 2006)

Orgelbouwnieuws

Heringebruikname Pels-orgel (opus 92, 1933) in R.K. Martinuskerk, Zwaag

Met een orgelconcert op 7 mei 2006 van de organisten Edwin Hinfelaar en Nina Borletti m.m.v. het St. Martinuskoor uit Zwaag en de Michaël-Cantorij uit Blokker o.l.v. Gerard Arendsen is het Pels-orgel weer in gebruik genomen. Wat begon als een eenvoudige schoonmaak bleek een grootse restauratie: de houtworm had toegeslagen in o.m. de grote magazijnbalg en vele houten pijpen. Laatstgenoemde pijpen zijn door een speciaal bedrijf luchtdicht (zuurstofvrij) ingepakt; de blaasbalg werd ter plekke behandeld ("want de vieringen in de kerk gingen uiteraard gewoon door, waarbij het grote orgel niet gemist kon worden"). Ook de pneumatiek werd geheel opgeknapt. Hans Martin van Orgelbouw Alkmaar heeft met een aantal vrijwilligers uit de parochie de hele klus geklaard. De dispositie is ongewijzigd gebleven. De ruim 1100 pijpen spreken weer (en een stuk sneller) of zoals op het programma van 7 mei stond "het Pels-orgel zingt weer". En hoe! (RH)

Inspeling Vollebregt-orgel, Elshout

Op 21 mei is om 15.00 uur met een orgelbespeling door organist Jos Laus, orgeladviseur van de KKOR, het zeer grondig gerestaureerde Vollebregt-orgel in de R.K. kerk te Elshout weer in gebruik genomen. Door Peter van Rumpt, directeur van Pels & Van Leeuwen orgelbouw uit 's-Hertogenbosch, werd een toelichting gegeven over de restauratie. Ook was er een kleine tentoonstelling over orgels.

Aardenburg, Sint-Baafskerk

Het orgel in de St. Baafskerk te Aardenburg werd in 1955 gebouwd door D.A. Flentrop waarbij voor het Rugpositief gebruik werd gemaakt van een oude orgelkas, afkomstig uit de R.K.-kerk te Groessen (!). Deze kas dateert uit ongeveer 1680 en is vermoedelijk van Westfaalse origine; de hoofdkas werd ontworpen door architect A. Canneman. In 1977 voerde Flentrop Orgelbouw een algehele revisie uit. In 1992 begon orgelmaker David Kunst met een algehele klankrenovatie die echter nooit werd afgerond. Vanaf dat moment was alleen nog het Rugpositief bespeelbaar. In 2003 werd door de orgelcommissie o.l.v. organist A. van de Wege een plan ontwikkeld om de restauratie af te ronden. De werkzaamheden werden uitgevoerd door Orgelmakerij Gebr. Reil waarbij men deels gebruik maakte van in 1992 vervaardigd pijpwerk. Deze restauratie is nu afgerond. (Rogér van Dijk/RH; De Orgelkrant, juni '06)

Nieuwkuijk, R.K. St.-Johannes Geboorte

Eind vorig jaar voltooide Kaat en Tjhuis Orgelmakers met assistentie vanuit de parochie, schoonmaak- en herstelwerkzaamheden aan het Verschueren-orgel in de R.K. kerk van St.-Johannes Geboorte te Nieuwkuijk. Het uit 1961 daterende instrument is daarbij in principe ongewijzigd gebleven. Wel bleek het noodzakelijk om de loden conducten wegens verregaande oxidatie te vernieuwen. Verder is het slecht functionerende ontlaatstelsysteem van de windladen aangepast en zijn de verzakte frontpijpen en Trompetbekers hersteld. Tenslotte is de intonatie nagelopen en vooral wat betreft de aanspraak gecorrigeerd op een iets hogere winddruk. De dispositie luidt:

Hoofdwerk (Manuaal II, C-g3): Prestant 8, Bourdon 8, Octaaf 4, Koppelfluit 4, Mixtuur III-IV, Sesquialter II (vanaf g), Trompet *.

Rugwerk (Manuaal I, C-g3): Roerfluit 8, Prestant 4, Blokfluit 4, Octaaf 2, Nasard 1 1/3, Scherp III-IV, Kromhoorn 8.

Pedaal (C-f1): Subbas 16, Baarpijp 8, Prestant 4.
Koppelingen (als treden): HW-RP, Ped-HW, Ped. RP, Calcant.
Winddruk: 64 mm. Wk. Toonhoogte a1 = 440 Hz; temperatuur:
evenredig zwevend.

(Rogér van Dijk; De Orgelkrant, mei '06)

Uden, R.K. St.-Petruskerk

In december 2005 werd het 'nieuwe' koororgel van de St. Petruskerk te Uden in gebruik genomen. Het instrument is oorspronkelijk in 1941 door de firma L. Verschueren (Heythuysen) gebouwd voor de kerk van de H. Jozef (Tivoli) te Eindhoven en in de daaropvolgende jaren in fasen uitgebreid. 'Opus 123' telde bij oplevering zevenstemmen verdeeld over Hoofdwerk, Zwelwerk en Pedaal, maar van meet af aan was een drieklaviers dispositie voorzien. In 1955 werden Hoofdwerk en Zwelwerk gecompleteerd terwijl ook de meeste gereserveerde labiaalregisters van het Pedaal werden geplaatst. Vier jaar later kon het orgel worden voltooid met het aanbrengen van het 'Koppelwerk', dat een plaats in de balustrade kreeg, alsmede de laatste registers voor het Pedaal. Nadat het kerkgebouw in Eindhoven aan de eredienst onttrokken was kreeg het orgel een nieuwe bestemming in de St.-Petruskerk te Uden. De overplaatsing werd uitgevoerd door Nico van Duren m.m.v. een aantal vrijwilligers. Windvoorziening is deels gewijzigd, bekabeling vernieuwd. De windladen zijn aan de bovenkant hersteld; de membranen zijn vooralsnog gehandhaafd. Tenslotte is het pijpwerk schoongemaakt en waar nodig hersteld en verstevigd. Het orgel, dat 32 registers telt, functioneert nu in de eredienst. (RH/Rogér van Dijk; De Orgelkrant, mei '06; www.kerkorgel.net)

Roermond, Caroluskapel

Het orgel in de Caroluskapel te Roermond werd onlangs door de firma Verschueren gerestaureerd. De inspelings was eind april 2006. (RH; www.kerkorgel.net > Orgelbouw > Restauratie) .

Per 1 mei 2006 is Jean-Pierre Steijvers benoemd tot Titulair-Organist van de Caroluskapel. (www.jpsteijvers.nl)

Velp, Capucijner-klooster

Vorig jaar restaureerde en verplaatste orgelbouwer Nico van Duren het orgel in het klooster van de broeders Capucijnen te Velp. Het betrof o.a. een restauratie van de windladen en windvoorziening. Voor meer info en foto's: www.kerkorgel.net > Orgelbouw > Restauratie (RH).

Adoptieplan Franssen-orgel, Den Haag

Het uit 1906 daterende orgel van de Gebr. Franssen uit Roermond, dat in de O.L.V.-Onbevlekt Ontvangen ('Elandstraatkerk') te Den Haag staat, gaat gerestaureerd worden. Naar verwachting zal Monumentenzorg een belangrijk deel van de totale kosten (€ 440.000,-) betalen. Het ontbrekende bedrag wil de Stichting Orgel Elandstraatkerk via sponsors bij elkaar krijgen door de actie 'Adoptieplan voor een 100-jarige'. Voor de duur van het restauratieproject kunt u een orgelpijp adopteren voor een bedrag variërend van € 5 tot € 1000. Door deze adoptie wordt uw naam verbonden met een bepaalde pijp van het orgel. Op internet kunt u lezen welke orgelpijp door wie is geadopteerd. Na afloop van het restauratieproject zal een boek verschijnen, waarin deze namen eveneens worden vermeld. U kunt zich opgeven voor deze actie via internet: www.edvanaken.nl/soek of www.elandstraatkerk.nl (menu: 'Orgel'). Van harte aanbevolen!

Eenzelfde soort adoptieplan loopt ook nog voor het Reichner/Witte-orgel uit 1780/1791/1856 in de Abdijkerk in Den Haag-Loosduinen (zie www.abdijkerk.nl/orgel) en het W.H. Kam-orgel uit 1859 van de Grote Kerk Dordrecht (zie www.redhetorgel.nl). (RH; De Orgelvriend en De Orgelkrant, juni '06)

Reek, R.K. Parochie, Smits-orgel

In januari 2006 is het startsein gegeven om de voorbereidingen te treffen voor de reconstructie van een uniek Smits-orgel. Het betreft het orgel wat Smits bouwde voor de Congregatie Zusters van Liefde te Schijndel. In 1848 leverde hij het met de volgende dispositie:

Hoofdwerk: Prestant 4, Holpijp 8, Fluit 4, Blokfluit 2, Sifflet 1, Harmonica 8 bas en discant.

Positief: Holpijp 8, Viola da Gamba 8, Fluit 4 bas (gedekt) en discant (open).

Manuaalkoppel en Aangehangen pedaal.

In 1868 werd het orgel overgeplaatst naar de toen gereed gekomen eerste kapel van het Moederhuis. In 1892 verbouwde Kuijte het orgel en verving de schepbalgen door een magazijnbalg. De dispositie werd gewijzigd en het orgel kreeg een 8 voets kast en front. Het bestaande pijpwerk werd gebruikt en opgeschoven en registers werden verlengd. In 1970 werd de kapel gesloten en Verschuieren kocht het orgel. Het orgel werd naar de normen van die tijd gerestaureerd met verende

sleepconstructie en een pedaalkoppel en Subbas werd toegevoegd. Het orgel verhuisde naar een villa in Spanje van de heer Kollisch. Na diens overlijden kocht Sicco Steendam het orgel. Inmiddels is het orgel door de parochie van Reek aangekocht en zijn de voorbereidingen begonnen om het weer in oude luister te herstellen. Dit project zal Nico van Duren uitvoeren i.s.m. de firma Pels & Van Leeuwen, die op steenworp afstand hun atelier hebben. Als voorbeeld zal het orgel van Demen dienen. Beide orgels waren identiek qua kast en maatvoering. (RH; www.kerkorgel.net > orgelbouw > restauraties)

Restauratie Kabinetorgel in de Sint Trudokerk in Stiphout (Helmond)

Dit Kabinetorgel stond destijds in het Kasteel Croy, gelegen tussen Aarle-Rixtel en Stiphout. Hoe kwam dat orgel in het bezit van de parochie Sint Trudo in Stiphout? Daarom eerst een stukje geschiedenis van het Kasteel Croy.

Het kasteel was sinds 1772 eigendom van de in Stiphout gevestigde familie Van der Bruggen. De laatste particuliere eigenaresse en bewoonster was Jonkvrouwe van der Bruggen, in de volksmond Freule genoemd. Na haar overlijden in 1873 gaan haar bezittingen naar een liefdadig doel voor Stiphout en Aarle-Rixtel. Het Kasteel gaat over naar de Stichting "Geloof, hoop en liefde", die overeenkomstig de laatste wilsbeschikking van de Freule er een Bejaardentehuis van laat maken. Tot 1977; wanneer de overheid laat weten dat de faciliteiten niet meer voldoende waren voor huisvesting van bejaarden. Daarna, ca. 1986, volgt verhuring aan een Stichting, die er o.a. een bezinningscentrum van de Charismatische Beweging in vestigt. Dat heeft niet heel lang geduurd. Kort daarop worden de kantoorruimten verhuurd aan bedrijven.

Mede als gevolg van een aantal bestemmingswijzigingen, werd na een ingrijpende opknopbeurt van het kasteel het inmiddels tot de inventaris van het kasteel Croy behorende Kabinetorgel in 1989 overgedragen aan de Kerk St. Trudo te Stiphout. De kast vond een plaats in de kerk en het binnenwerk lag ingepakt in een kist ook in de kerk. Pastoor J. van Kessel vroeg mij om eens hiernaar te komen kijken. Na enig onderzoek heb ik de parochie het advies gegeven om het orgel in elkaar te laten zetten en speelklaar vóór in de kerk te plaatsen, omdat ik meende met een bijzonder orgel te doen te hebben. Op 2 december 1989 stond het

orgel speelklaar in de kerk. Mijn leraar Hub Houet, zaliger gedachtenis, heeft het orgel nog even bespeeld. Hij heeft zelfs nog op dit Kabinetorgel gepeeld toen het nog in kasteel Croy stond. Er werden daar ook wel huwelijken gesloten. Nu het orgel in de St.Trudokerk stond heeft het in ieder geval enige jaren kunnen functioneren, zij het met moeite, bij allerlei vieringen met het dameskoor, het gregoriaans koor en avondwaken enz.

Het Kabinetorgel dateert vermoedelijk uit het laatste kwart van de 18e eeuw, maar werd in de loop der jaren op een aantal punten gewijzigd. Op het klavierplankje staat: Hendrik Hermanus Hess me fecit Goudae. Het kan dus gebouwd zijn door de beroemde Goudse (huis)orgelmaker Hendrik Hermanus Hess. Opmerkelijk dat de naam Hess niet correct gespeld is. Ook zijn verschillende andere veranderingen, afwijkend van wat van Hess bekend is, op te merken.

In de orgelkroniek van Van Hirtum is het volgende bericht opgenomen: (1789) In dit jaar maakten ik Een nieuw Cabinetorgel voor den Heer van Crooy kort bij Helmont en had dese volgende stemmen: 1 prestant 4 voet; 2 holpyp 8 voet; 3 fluijt 4 voet; 4 quint 3 voet; 5 octav 2 voet; 6 flageolet 1 voet; 7 tremulant.

Daaruit zou men op kunnen maken dat Nicolaas van Hirtum (1752-1810) in 1789 een nieuw orgel leverde. De hiervoor genoemde dispositie echter wijkt af van het thans in Stiphout aanwezige instrument. Er is geen Flageolet 1 maar wel een Prestant 8 en i.p.v. een tremulant een ventiel. En omdat het pijpwerk van de registers Prestant 8, Prestant 4 en Prestant 2 van dezelfde factuur is, terwijl de discant van de Fluit daarvan afwijkt, is een toeschrijven aan Van Hirtum niet zondermeer gerechtvaardigd. Bovendien zijn er nog meer veranderingen en onduidelijkheden aan te wijzen, zodat er veel vragen overblijven over de geschiedenis van het instrument.

Opvallend is dat het orgel op een aantal punten overeenkomsten vertoont met een kabinetorgel in de Oude Kerk te Delft, dat vorig jaar door de Orgelmaker Hans van Rossum en zijn medewerkers werd gerestaureerd. Zo lijken de aan het Stiphoutse orgel uitgevoerde veranderingen voor een belangrijk deel te zijn verricht door de orgelmaker, die ook het Delftse kabinetorgel wijzigde. De geschiedenis van beide orgels blijft in nevelen gehuld.

De huidige dispositie van het Stiphoutse orgel luidt:

Links: Holyjp 8, Fluit 4, Quint 3, Prestant 2, Ventiel.

Rechts : Prestant 8, Holpyp 8, Prestant 4, Fluyt 4, Prestant 2.

Manuaalomvang C - f³ ; deling bas / discant tussen h en c¹

Gelukkig is er met geldelijke steun van kerk, overheid, bedrijven en burgers het voor de allernoodzakelijkste restauratie vereiste kapitaal bijeengebracht, zodat aan de Orgelbouwer Hans van Rossum uit Wijk en Aalburg opdracht tot restauratie kon worden verstrekt, wat geresulteerd heeft in een geslaagde restauratie, waarvoor de Orgelbouwer op 27 januari 2006 de verantwoording schreef.

Het Kabinetorgel staat nu weer vóór in de kerk. Op een plaats waar het orgel beter te zien is en de klank nog beter tot zijn recht komt. Het orgel is officieel feestelijk in gebruik genomen tijdens een concert op 23 april 2006. (Fran Hamilton)

Ede, R.K. Kerk Sint Antonius van Padua

In de kerk van Sint Antonius van Padua te Ede is begin dit jaar een 'nieuw' orgel geplaatst dat op 16 april feestelijk in gebruik genomen werd. Het instrument is afkomstig uit de voormalige Gereformeerde Kerk van Tzummarum en werd in 1966 gebouwd door de firma B. Pels & Zn te Alkmaar. Bij oplevering was een aantal registers gereserveerd. Op enig moment werd het tongwerk van het Borstwerk vervangen. In 1983 voerde de firma Pels & Van Leeuwen een grote onderhoudsbeurt uit waarbij de dispositie gewijzigd en gecompleteerd. Ook vond een algehele herintonatie plaats. Op het Hoofdwerk werd het dubbelkoor van de Prestant 8 uitgeschakeld en vering men de Woudfluit 2 door een Prestant 2 (van het Borstwerk); tevens plaatste men een nieuwe Trompet 8. Op het Borstwerk verving men de Prestant 2 door een Woudfluit 2 (van het Hoofdwerk), wijzigde men de Nasard 1 1/3 in 2 2/3 en plaatste men een Terts 1 3/5 op de stok van de gereserveerde Scherp. Tenslotte voegde men aan het Pedaal een Fagot 16 toe op de daarvoor gereserveerde plaats. In 2005 werd duidelijk dat de Gereformeerde Kerk van Tzummarum aan de eredienst zou worden onttrokken. Uiteindelijk kon het orgel door het kerkbestuur van Ede worden aangekocht ter vervanging van het nooit voltooide elektropneumatische Elbertse-orgel (1953).. De overplaatsing en de daarbij uitgevoerde onderhouds- en herstelwerkzaamheden werden uitgevoerd door Flentrop Orgelbouw. Daarbij is het afgesloten dubbelkoor van de Prestant 8 weer in functie gebracht. De werkzaamheden werden namens de KKOR begeleid door Rogér van Dijk.

Dispositie: Hoofdwerk (Manuaal I, C-g3): Prestant 8 (dubbel vanaf g),

Roerfluit 8, Octaaf 4, Koppelfluit 4, Prestant 2, Mixtuur IV, Trompet 8. Borstwerk (Manuaal II, C-g3): Holpijp 8, Speelfluit 4, Nasard 2 2/3, Woudfluit 2, Terts 1 3/5, Trompet-Regaal 8. Pedaal (C-f1): Subbas 16, Prestantbas 8, Koraalbas 4, Fagot 16. Koppelingen: Hoofdwerk-Borstwerk, Pedaal-Hoofdwerk, Pedaal-Borstwerk. Tremulant.

Rogér van Dijk

Boxtel, Sint-Petruskerk

In 1839 kreeg de in Reek gevestigde orgelmaker Franciscus Cornelius Smits (I) de opdracht voor de bouw van een nieuw orgel voor de Sint Petruskerk te Boxtel. Bij de bouw van dit instrument voegde Smits alvast een vierde balg toe in afwachting van de levering van het geplande vrije pedaal waarvoor de registertrekkers met opschriften reeds waren aangebracht. Het zou echter nog tot 1954/56 duren voordat dit Pedaal daadwerkelijk werd geplaatst. De orgelkas werd vervaardigd door de plaatselijke timmerman W. van Eerden, terwijl J.F. van Hool de beelden leverde.

In de loop der jaren bleef het instrument vrijwel ongewijzigd. In 1860 werden de nog ontbrekende beelden op het Rugpositief geplaatst. In 1879 leverde F.C. Smits II nieuwe klavieren en een jaar later vond een grote schoonmaak van het orgel plaats. In 1884 werd het orgel opnieuw schoongemaakt en in 1893 is er wederom sprake van de levering van nieuwe klavieren. In 1924 voerde de derde generatie Smits nog een grote schoonmaak uit. Drie jaar later werd het oksaal vergroot waarbij de plaatsing van de balustradehelften aan weerszijden van het rugpositief gewijzigd werd evenals de opgang naar het orgel, het aantal pilaren onder het oksaal en de plaatsing daarvan. Tenslotte plaatste Henri Smits in 1929 een windmotor die op één van de vier balgen werd aangesloten. Daarna raakte het orgel, mede ten gevolge van de kerkverwarming, langzaam maar zeker in verval. Ingrijpende restauratieplannen die in de veertig van de vorige eeuw werden gemaakt, vonden vanwege de oorlogsomstandigheden geen doorgang. Uiteindelijk voerde de firma Adema-Schreurs in 1954/56 een algehele restauratie uit waarbij het nog altijd gereserveerde vrije Pedaal werd aangebracht. Voor het nieuw te maken pijpwerk zocht men aansluiting bij het bestaande werk van Smits alsmede het Smits-orgel in De Duif te Amsterdam. Op het Rugpositief werd de Flt. Travers D 8 gewijzigd in een Quint 2 2/3; verder werden hier en daar enkele pijpen vervangen (Prestant 8 Rugpositief, C-E, uitgevoerd als roerfluit) en/of van nieuwe

voeten voorzien. In de daaropvolgende decennia eisten slijtage en de kerkverwarming hun tol en langzaam maar zeker begon het orgel steeds meer gebreken te vertonen. In 1984 stelde drs. J.G.P.G. Boogaarts een rapport over het orgel op en werden de eerste stappen op de weg naar een nieuwe restauratie gezet. In 1998 kwam de zaak uiteindelijk in een stroomversnelling en tenslotte kon op 30 juni 2003 het contract met Verschuieren Orgelbouw ondertekend; de werkzaamheden begonnen ruim een jaar later.

De vier spaanbalgen zijn ter plaatse hersteld. Na demontage bleek dat het front van de hoofdkas ernstig was verzakt waardoor de frontpijpen waren vervormd en het ajourwerk grote schade had opgelopen. Uiteindelijk is besloten om de frontzijde 'op te hangen' aan stalen consoles die in de torenmuur zijn aangebracht zodat een groot deel van de verzakking werd opgeheven. Omdat de mechanieken in het verleden aan de verzakte toestand waren aangepast moest hieraan nu wel het nodige worden verlengd. Verder zijn delen van de pedaalmechaniek uit 1954/56 in Smitsfactuur vervangen evenals de triplex roosters van de pedaalladen. Het pijpwerk is gerestaureerd en naar de oorspronkelijke toonhoogte teruggebracht en de Flt. Travers D 8 is in de oorspronkelijke toestand hersteld. De feestelijke ingebruikneming vond plaats op 23 april 2006. Ter gelegenheid daarvan verscheen een lijvig boekje waarin voorgangers en de geschiedenis van het huidige orgel alsmede de restauratie uitgebreid zijn beschreven.

Dispositie: Rugpositief (Manuaal I, C-f3): Prestant 8, Holpijp 8, Flt. Travers D 8, Prestant 4, Roerfluit B/D 4, Octaaf 2, Flagelet 1, Trompet B/D 8, Musette D 8, Klairon B 4. Hoofdwerk (Manuaal II, C-f3): Prestant 8, Boerdon B/D 16, Holpijp 8, Prestant B/D 4, Fluit 4, Octaaf 2, Mixtuur III, Cimbale D II, Bombarde B/D 16, Trompet B/D 8. Echowerk (Manuaal III, C-f3 in zwelkast): Roerfluit 8, Echoholpijp 8, Viola di Gamb. 8, Openfluit 4, Veltfluit 2, Sesquialter II, Trompet 8, Voxhumana 8. Pedaal (C-d1 laden en pijpwerk 1954/56): Bourdon 16, Prestant 8 (C-g 1842, front), Gedekt 8, Prestant 4, Kwint 3, Pastorelle 2, Trompet 16, Trompet 8. Koppel Man: Pos: Koppel Man: B: Man: Koppel Ped: en Man: Koppel Ped: en Pos: Tremulant, Ventil. Winddruk: 76 mm. wk. Toonhoogte: a1 = 418 Hz. Bron: Smitsorgel in de Sint-Petruskerk Boxtel in volle glorie hersteld. Boxtel, 2006.

Rogér van Dijk

Recensies

Orgelbox Orgels in Nederland, 1511-1896

(project van Okke Dijkhuizen)

In 2005 verscheen bij uitgeverij De Banier te Utrecht, als een project van Okke Dijkhuizen, een box met twintig CD's waarop honderd Nederlandse orgels van de zestiende t/m de negentiende eeuw te horen zijn.

Hoewel dus al weer enige tijd geleden uitgebracht, leek het mij toch de moeite waard om nog eens aandacht te besteden aan dit schitterende document. De twintig CD's zijn verdeeld over vijf cassettes die net als orgelluiken kunnen worden geopend. De box is gecombineerd met een zeer fraai uitgevoerd boek waarin, na een interessante inleiding door Jan Jongepier, uitvoerig wordt ingegaan op de orgelhistorie, de orgels zelf (inclusief de disposities), de bespelers ervan, en de gespeelde muziek. Bovendien staan er prachtige afbeeldingen in kleur van de orgels in.

De box geeft een zeer goed overzicht van ons kostbare orgelbezit. Duidelijk wordt nog weer eens hoe rijk ons kleine land aan historische orgels is. Historisch Interessant en van grote documentaire waarde is ook de schat aan, vaak minder bekende, orgelmuziek die ons geopenbaard wordt. Bovendien is er grote zorg aan besteed om de juiste muziek bij de daarvoor geschikte orgels te kiezen, wat een grote stijleenheden bevordert. De meeste muziek is uitgevoerd naar twintigste-eeuwse inzichten omtrent de uitvoeringspraktijk van zeventiende- en achttiende-eeuwse muziek.

Enkele bijzondere momenten zou ik hier willen noemen, hoewel dat niets mag afdoen aan de vele prestaties die door de anderen zijn geleverd. Aan het eind van de eerste cd speelt Leo van Doeselaar in de Pieterskerk te Leiden een buitengewoon curieuze Toccata van Michelangelo Rossi (1602-1665). Curieus vanwege de soms bijna bizarre chromatiek die in combinatie met de oude stemming van het orgel een wel heel bijzonder klankeffect geeft. Op de veertiende cd is een opname te horen van Fantasie nr. 3 in d van Gustav Adolf Merkel (1827-1885), gespeeld door Jaap Zwart jr. in de Grote of St. Stephanuskerk te Hasselt. Dit maakt diepe indruk, door het mooie orgel en niet in de laatste plaats door het ontroerend mooie spel van de organist. Een zeer goede keuze vind ik vervolgens ook die voor het orgel in het museum Van Speelklok tot Pierement, de voormalige

Buurkerk, te Utrecht. Het gaat hier om een bijzonder Witte-orgel dat helaas vrijwel nooit te horen is. Met de vertolking van werken van J.A. van Eijken, C.F. Hendriks jr. en J. Zwart geeft organist Woud van Andel een goed voorbeeld van de toch wel unieke oer-Hollandse protestantse orgelstijl van de negentiende eeuw. Tenslotte is het aan ons lid Petra veenswijk te danken dat ook onze eigen Hendrik andriessen niet is vergeten, met haar mooie vertolking van zijn Passacaglia in de H. Maria van Jesse-kerk te Delft.

De opnamekwaliteit, op het conto van Gert Altena, is zeer hoog. Het valt daarbij op dat de verschillende opnames, hoewel gemaakt in maar liefst een periode van 1989 tot 2004, zo veel mogelijk hetzelfde karakter hebben. Het ene orgel is bijvoorbeeld niet ineens opvallend veel ruimtelijker opgenomen dan het andere (hoewel natuurlijk wel goed te horen is dat het ene instrument in een kleine, en het andere in een grotere ruimte staat). Dit draagt wezenlijk bij aan een zo goed mogelijke beeldvorming van de kwaliteiten van de diverse instrumenten.

Kortom: het gaat om een uniek document dat ik iedereen wil aanbevelen. (Paul Houdijk)

Orgels in Nederland, 1511-1896. Een project van Okke Dijkhuizen.

Uitgegeven in 2005 door De Banier te Utrecht, ISBN: 90 3360561 9.

In de boekhandel verkrijgbaar. De prijs bedraagt 145 euro.

Meer informatie is te vinden op: www.debanier.nl of www.klassiekezaken.nl

CD bespreking door Petra Veenswijk

Van Ton Reijnaerds, die zijn eigen CD- label, TRA records heeft, kreeg ik ter bespreking 2 interessante CD's binnen.

De bedoeling van de eerste CD is aandacht te geven aan de kleine monumentaliteit in de Franse romantische orgelbouw en orgelcomposities.

De CD, onder de titel "Voix Céleste" werd al even geleden, juli 2004 opgenomen. Voor de opnames werd gekozen voor een juweeltje van een orgel; het voor mij onbekende uit 1912 daterende Mutin-orgel van de kapel van de paters Lazaristen te Panningen (L). Orgelbouwer Charles Mutin was na de dood van Cavaillé-Coll waarnemend directeur van de firma tot 1924. Het instrument van zijn hand telt 10 stemmen en is van hoge kwaliteit. De hoogste voetmaat is de 4 voet; vulstemmen en mixturen ontbreken. De 2 tongwerken die het orgel telt: Trompette en Basson - Hautbois zijn prachtig helder. De strijkers Gamba en Vox

Céleste klinken hemels en de zwelkast werkt uitstekend. Door het ontbreken van kathedrale akoestiek ervaar je een intieme sfeer die mede door de keuze van het "kleinere" repertoire wordt benadrukt.

Al direct als je de CD opzet wordt je getroffen door de authentieke Franse klank. Ton Reijnaerds koos veelal repertoire dat voor orgel of harmonium is gecomponeerd. Hij maakt o.a. een selectie uit Vierne's 24 pièces en style libre; en de sept Pièces en ré uit l'Organiste van Franck, die het ongelofelijk goed doen op dit orgel. Steeds blijft de klank boeiend; ondanks de beperkte dispositie. De vertolkingen zijn muzikaal interessant van het begin tot het einde.

Die voldoening ervaar ik wat minder bij de afsluiting: M. Dupré's grootste prélude et fugue en sol, opus 7. Een compositie die wat mij betreft om een omvangrijker orgel vraagt. Desondanks natuurlijk een topprestatie van organist én orgel.

CD titel: "Voix Céleste", Romantic organ works of Franck, Gigout, Pierné, Vierne & Dupré

Door: Ton Reijnaerds, orgel

Opgenomen: Cavallé-Coll/ Mutin- organ of the Missiehuis te Panningen (Limburg)

Productie: TRA records 2004- 02

De tweede CD van Ton Reijnaerds omvat uitsluitend laatste composities van César Franck

in zijn sterfjaar 1890.

Voor de vertolking van Franck's "Trois Chorales" koos Reijnaerds het romantische "Schrijven" orgel uit 1872- 1874 van de Onze- Lieve- Vrouwekerk te Brussel- Laken.

De wijze waarop Reijnaerds de 3 korallen vertolkt is meeslepend en zeer gedreven. Het is muzikaal spel waaruit een enorme passie voor deze intense muziek spreekt.

Interessant is ook het 2de gedeelte van de CD waarop Reijnaerds een selectie speelt uit de Harmoniumbundel l'Organiste. Het instrument dat hij voor deze vertolkingen koos is het middelgrote orgel van de St. Augustinus uit Elsloo, gebouwd door Pereboom en Leijser uit 1874.

Het is belangrijk dat deze weinig gehoorde muziek, zo prachtig vertolkt, op deze manier onder de aandacht wordt gebracht.

De boeklets zijn prima verzorgd door Ton Reijnaerds en bevatten veel interessante achtergrond informatie over de orgels, tijdsperiode en de te spelen werken. Beide CD's zijn de moeite waard!

CD titel: César Franck, Trois Chorales en l'Organiste

Door; Ton Reijnaerds, orgel

Opgenomen: Schryven-Van Beverorgel van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Brussel- Laken,

Pereboom en Leijserorgel van de St. Augustinus te Elsloo

Productie: TRA records 2005- 03

Herwaardering

Orgelliefhebbers krijgen van orgels uit het begin van de twintigste eeuw geen warm gevoel. De instrumenten uit die tijd zouden uitblinken in een karakterloos en industrieel geluid, even strak als het geometrisch orgelfront. De inzet van elektriciteit versterkt dat vooroordeel nog. Tijd voor een herwaardering, vindt orgelkenner Hans Fidom. In dit boekje bespreekt hij alle facetten van de instrumenten in ons land en gaat hij onder andere in op de registratieproblemen die eraan verbonden zijn. Ook besteedt hij met veel handige lijntekeningen aandacht aan de technische kant van het verhaal. En natuurlijk veel zwartwitfoto's van orgelfronten, die nog altijd zo sterk de sfeer van die tijd kunnen oproepen. Een aparte ondersoort vormen de zacht 'roomse' orgels als die van de firma Maarschalkerweerd, waarvan de klank zo vertrouwd aandoet vanwege de Utrechtse kathedraal en het Concertgebouw. Een mooi boekje voor de liefhebber. (Henk Rijkers in Katholiek Nieuwsblad, 5 mei 2006).

Hans Fidom, "Miskend, verguisd en afgedankt. Nederlandse orgels uit de vroege 20e eeuw". Uitg. Aprilis, 96 pp., geb., € 22,50. ISBN 90-789059-941052.

Tinteling

De Schola Cantorum St.-Gregorius van de Sint-Antoniuskerk in Dordrecht brengt een cd uit met maar liefst vier nieuwe composities. Drie daarvan zijn van de eigen dirigent, Eric Koevoets, terwijl de vierde een gave Mis is, geschreven door diens docent, Arie Keijzer. Allemaal geslaagde composities voor twee of drie stemmen en orgel, die bij de Dordtenaren in goede handen zijn. Vergeleken met de statige en heldere welluidendheid van Keijzer is Eric Koevoets wat Franser en frivoler in zijn harmonieën en klankkleuren. De Petite Messe Joyeuse is precies wat de naam belooft: een kleine miscompositie met een tinteling van authentieke inspiratie. Hetzelfde geldt voor het slotstuk van de cd, een 'Iubilate Deo'. De cd is opgevuld met wat kleiner spul: Motetten van

Scheidt, Crüger en Vierdanck en, opnieuw een aangename verrassing, een weinig gehoorde, tweestemmige mis uit 1936 van Jan Mul. Wat je noemt een geïnspireerde en inspirerende cd door een goed kerkkoor (Henk Rijkers in Katholiek Nieuwsblad).

Vensters op de ziel. Schola Cantorum St. Gregorius o.l.v. Eric Koevoets, SWCD 0405. Te bestellen voor € 11,76 (incl. verzendkosten) op rek.nr. 380533154 t.n.v. Monique Tonino, Dordrecht o.v.v. volledige naam en adres. Info: tel. 078-6148928 of m.tonino@hccnet.nl.

Cavaillé-Coll-orgel in Philharmonie Haarlem

In het KDOV-lentenummer besprak Frits Haaze in het kort de restauratie van het Cavaillé-Coll-orgel in de Haarlemse Philharmonie (p.25). Ter gelegenheid van de ingebruikname is een boekje verschenen met de titel 'Luisterrijk hersteld, het orgel van de Haarlemse Philharmonie' (35 pagina's, verlucht met foto's). Hierin zijn drie artikelen opgenomen: een historisch overzicht van mijn hand (aankoop voor het Amsterdamse Paleis voor Volksvlijt, een korte verhandeling over de bouwer, ingebruikname-concerten en gebruik, overplaatsing naar Haarlem en de huidige dispositie), voorts twee korte artikelen door de adviseurs, Henk Kooiker en Jan Jongepier. Te bestellen via pauwaf@haarlem.nl Kosten € 5,- (incl.portokosten). (René Verwer)

De kinderorgelclub

van de Sint Christoffelkathedraal van Roermond

Al een aantal jaren bestaat bij de Limburgse bisschopskerk een orgelclub voor kinderen. Deze is opgestart op initiatief van Gerard Sars die zijn kinderen wilde enthousiasmeren. Echter, de vriendjes en vriendinnetjes werden er door aangestoken. Inmiddels is de groep uitgegroeid tot 15 leden variërend van 4 tot 17 jaar en wordt de club mede begeleid door Jean- Pierre Steijvers.

Het enthousiasme is niet alleen te merken bij de kinderen, maar is ook overgeslagen op de ouders. Twee van hen vormen inmiddels het bestuur en de vader van twee van de leden past zelfs zijn ploegendienst aan, aan de tijden van de orgelclub.

Het doel van de orgelclub is om de kinderen te laten spelen op het grootste muziekinstrument ter wereld: het Kerkorgel. Er wordt gewerkt met drie groepen die per jaar twee keer 12 zaterdagmiddagen bij elkaar

Edith en Dominique spelen de kikker op de zwarten toetsen.....

komen onder begeleiding van Jean-Pierre. Daarnaast regelen de ouders regelmatig vrije speluren waarin de kinderen zonder begeleiding spelen met het orgel.

De eerste groep is voor kinderen die nog niet kunnen lezen en schrijven, de allerkleinste. Zij ontdekken al spelende de volgende basisprincipes als hard/zacht, kort/lang en hoog/laag. Dit gebeurt door middel van dierengeluiden, een voorbeeld hiervan is dat ze een dierenverhaal uitbeelden op het orgel.

De tweede groep is al iets verder. Zij zijn bezig met het notenschrift te ontdekken, dit gebeurt nog steeds auditief.

Groep drie zijn de kinderen die van het blad leren spelen. Deze leren al om te gaan met akkoordschema's om zodoende liederen te begeleiden.

De toekomst ziet er rooskleurig uit: twee van onze leden begeleiden inmiddels een kinderkoortje. Wij hopen door deze orgelclub een brug te slaan tussen de interesse voor het orgel en een eventuele orgelopleiding.

Humor in de kerk

(en daarbuiten)

Wederom van 'oom Evert' uit Zeeland een tweetal bijdragen:

Na de begrafenis komt er iemand met een kistje sigaren naar het koor: "De broer van het lijk wil een nummertje toe".

En op Texel werd destijds een orgeltrapper aangezet tot stevig doortrappen. Antwoord deze: "Nee, ik weet hoeveel wind er in een Gloria gaat"!

Zelf heb ik ps.130-II weleens in een koude kerk gehoord: "Ik roep uit de diepte tot U Heer, want bij U Heer is verwarming".

Van Hans Oostendorp (van Annie Bank) humor om over na te denken: "Heeft u voor mij een klavier-uittreksel van het Requiem van Mozart?"

Anneke Dote (lang geleden!)

Jaap spoorde zijn paard aan terwijl hij over de dorpsstraat reed. Intussen zat Trien in de keuken van de boerderij met de koffiemolen op schoot en maalde de koffiebonen. Als Jaap straks thuis kwam, kreeg hij eerst een bakkie. Toen de koffie zachtjes begon te pruttelen, liep Jaap de keuken in. En, nog wat bijzonders gebeurd? wilde hij weten. Nou, Pastoor is nog langs geweest, zei Trien. Zo, zei Jaap, kwam hij geld brengen? Nee, dat niet. Dacht ik al, zei Jaap, hij komt doorgaans alleen de zegen brengen en komt geld halen. Nou, hij kwam dus voor het orgel, die moest opgeknapt worden. Pastoor wilde weten of we eraan mee wilden betalen. De reparatie kost al gauw achthonderd gulden. Alsof je een emmer leeg kiept, zuchtte Jaap. Nou ja, Pastoor had al vierhonderd opgehaald, maar het laatste stukje wil maar moeilijk lukken. Nu heeft hij aangeboden om voor ons en mooi plekje op het kerkhof te reserveren, zodat wij alvast over een eigen familiegraf kunnen beschikken, als wij die vierhonderd gulden lappen. Morgen komt Pastoor om tien uur, om te vragen wat je ervan vindt. Toen Pastoor de volgende dag bij Jaap zijn eerste bakkie leeg had, vroeg hij of zijn voorstel werd geaccepteerd. Jaap keek eerst naar buiten en toen naar Pastoor, en vroeg: "Heeft het veel haast, Pastoor, want dan ga ik alvast liggen". (De Drechterlander, 29 april '05)